

Ministerul Economiei
și Infrastructurii
al Republicii Moldova

INFORMAȚIE OPERATIVĂ cu privire la evoluția social - economică a Republicii Moldova (conform datelor disponibile la 31.01.2021)

Criza pandemică și seceta au afectat puternic economia Republicii Moldova, Produsul intern brut diminuându-se cu 8,2% în 9 luni 2020. Majoritatea sectoarelor economice au contribuit negativ la evoluția Produsului intern brut, dar influențe majore se remarcă din contul comerțului intern de bunuri cu ridicata și cu amănuntul (contribuție de -2,4 p.p.), agricultura (-2,1 p.p.), industria (-0,9 p.p.), administrație publică, asigurări sociale, învățământ, sănătate (-0,6 p.p.), activități profesionale, științifice și tehnice (-0,5 p.p.) etc. Totodată, măsurile restrictive impuse în contextul răspândirii pandemiei au condus la diminuarea accentuată a consumului final, în special a consumului privat, influențând creșterea economică cu -7,7 p.p. Majoritatea companiilor și-au diminuat activitatea investițională, fiind constrânse de insuficiența mijloacelor financiare și, astfel, formarea brută de capital a avut o contribuție de -1,9 p.p. la evoluția PIB.

Cererea internă în diminuare a avut impact dezinflaționist și, ca rezultat, rata inflației anuală (decembrie 2020 față de decembrie 2019) a constituit 0,4%, fiind sub limita intervalului de variație al țintei inflației stabilite de Banca Națională a Moldovei (5% +/- 1,5%). În scopul atenuării presiunii dezinflaționiste, la data de 06.11.2020 BNM a luat decizia de a micșora rata de bază de la 2,75% până la 2,65%.

Leul moldovenesc s-a depreciat față de Euro. De la începutul anului 2020 moneda națională a marcat o depreciere neesențială de 0,03% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,21 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2020 până la 17,21 lei la 31.12.2020), dar față de Euro leul moldovenesc s-a depreciat cu 9,7%. Stocul activelor valutare de rezervă ale BNM la 31.12.2020 a atins un record istoric de 3783,5 mil. dolari, majorându-se cu 23,7% comparativ cu nivelul înregistrat la 31.12.2019.

Masa monetară M3 la sfârșitul anului 2020 a constituit circa 107,6 mild. lei, majorându-se cu 19,7% comparativ cu sfârșitul anului 2019. Evoluția masei monetare M3 a fost determinată de majorarea banilor în circulație cu 29,9%, depozitelor la vedere – cu 29,5% și depozitelor în valută străină – cu 18,4%. Cererea pentru credite este în diminuare: volumul creditelor noi acordate în anul 2020 a înregistrat o micșorare cu circa 2% față de anul 2019.

Veniturile bugetare au fost sub nivelul din anul precedent, deși în luna decembrie a fost înregistrată creștere. La Bugetul public național au fost încasate venituri în valoare de circa 62,7 mild. lei în anul 2020, în diminuare cu 0,5% față de anul 2019. Totodată, au fost realizate cu 11,1% mai multe cheltuieli, acestea însumând circa 73,3 mild. lei. Astfel, deficitul bugetar a atins un nou maxim istoric (-10,6 mild. lei).

În anul 2020 datoria de stat a atins un nivel maxim istoric – 67,8 mild. lei. Datoria de stat internă însumează 29,2 mild. lei și a înregistrat o majorare de 26,2% față de anul precedent. Totodată, datoria de stat externă este la nivel de circa 2,2 mild. dolari SUA (38,6 mild. lei) și a crescut cu 31,5% (cu 31,6% - în moneda națională). Criza pandemică a determinat accentuarea necesității de finanțare a bugetului și, astfel, pe parcursul anului 2020 au fost înregistrate intrări de surse externe de finanțare în sumă de 557,4 mil. dolari, comparativ cu 241,8 mil. dolari în anul 2019.

Impactul negativ al pandemiei COVID-19 și a măsurilor restrictive asociate s-au răsfrânt și asupra balanței de plăți. Diminuarea cererii interne în ianuarie-septembrie 2020 a determinat micșorarea deficitului contului curent de 1,7 ori. De asemenea, sistarea activității economice și perspectivele incerte cu privire la viitor au influențat negativ activitatea investițională și, astfel, în perioada de referință intrările capitalului sub formă de investiții străine directe s-au micșorat de 20,5 ori.

Comerțul internațional cu bunuri continuă să fie afectat de criza pandemică. Reducerea cererii externe din partea principalilor parteneri ai Republicii Moldova a rezultat în scăderea exporturilor, iar diminuarea consumului a condus la scăderea importurilor. În ianuarie-noiembrie 2020 s-au diminuat exporturile cu 11,5%, iar importurile - cu 8,6%. Soldul negativ al balanței comerciale a constituit circa 2,6 mild. dolari SUA, cu 5,9% mai mic decât cel înregistrat în perioada similară 2019.

Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate prin intermediul băncilor de persoanele fizice ale Republicii Moldova au crescut semnificativ. În anul 2020 persoanele fizice au transferat din exterior prin intermediul băncilor din Republica Moldova cu 21,5% mai mult decât în anul 2019. Această creștere substanțială s-a datorat, cel mai probabil, limitării posibilităților de a remite bani prin căi neoficiale în contextul pandemiei COVID-19.

Sectorul industrial rămâne pe un trend negativ fiind afectat de criza pandemică, precum și de seceta din 2020. În ianuarie-noiembrie volumul producției industriale a scăzut cu 5,9%. Cele mai afectate sunt ramurile exportatoare și cele ale industriei alimentare: industria constructoare de mașini, industria ușoară, prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor, fabricarea băuturilor, fabricarea altor produse alimentare.

Condițiile climaterice nefavorabile au determinat scăderea esențială a volumului producției agricole. În ianuarie-septembrie 2020 acesta s-a diminuat cu 25,3%, însumând circa 21 mild. lei. Producția vegetală a scăzut cu 35,5%, iar producția animalieră - cu 2,8%. Cele mai mari descreșteri s-au înregistrat la următoarele culturi: sorg, sfeclă de zahăr, soia, porumb, grâu, floarea soarelui, rapița.

Deficitul de resurse financiare și incertitudinile create de criza pandemică au determinat scăderea investițiilor în active imobilizate. În ianuarie-septembrie 2020, volumul investițiilor în active imobilizate a scăzut cu 4,4%, însumând circa 15 mild. lei. Cele mai afectate de criza sunt investițiile din sursele proprii ale agenților economici (-7%), generând cel mai mare impact negativ asupra activității investiționale (-4,6 p.p.). Nu s-au recuperat nici investițiile bugetare (-21,3%), nici cele din surse străine (-8%). Totodată, rămân în scădere investițiile în mașini și utilaje (-14,5%), clădiri nerezidențiale (-19,9%), terenuri (-33,8%). Au înregistrat creșteri investițiile în mijloace de transport (+33,4%), clădiri de locuit (+7%) și construcții inginerești (+6,2%).

Sectorul transporturilor înregistrează în continuare evoluții negative. În ianuarie-noiembrie 2020 transportul de pasageri s-a diminuat cu 46,7%, iar transportul de mărfuri - cu 13,1%. Închiderea hotarelor și restricțiile de călătorie, precum și restrângerea volumului schimburilor comerciale în timpul crizei pandemice au constituit factorii de bază ce au determinat aceste involuții.

Comerțul intern de bunuri cu amănuntul este în creștere, însă comerțul intern cu servicii rămâne în continuare în scădere. În ianuarie-noiembrie 2020, comerțul de bunuri cu amănuntul a înregistrat o creștere de 3,1% (în prețuri comparabile), celelalte domenii ale comerțului interior fiind în scădere: volumul serviciilor de piață prestate populației - -17,7% (în prețuri comparabile), volumul serviciilor prestate întreprinderilor - -16,5% (în prețuri curente), comerțul cu ridicata - -6,5% (în prețuri curente), comerțul cu autovehicule - -18,9% (în prețuri curente).

Pandemia COVID-19 a produs efecte dramatice industriei de turism. În ianuarie-septembrie 2020 agențiile de turism și tur-operatorii au acordat servicii la 82,1 mii de turiști și excursioniști, de circa 3,9 ori mai puțin față de perioada similară a anului 2019, scăderea fiind cauzată de reducerea numărului de participanți la turismul emițător (de 5,4 ori mai puțin), turismul receptor (-56,3%) și turismul intern (-23,9%).

Câștigul salarial mediu lunar brut al unui salariat din economia națională în ianuarie-septembrie 2020 a constituit 7850,9 lei și s-a majorat în termeni nominali cu 9,0% față de ianuarie-septembrie 2019. În termeni reali salariul s-a majorat cu 4,1%. Exprimat în valută străină acesta a constituit circa 402 Euro sau 452 dolari SUA. În sfera bugetară câștigul salarial mediu lunar a constituit 7097 lei, fiind în creștere cu 6,6%, iar în sectorul real - 8131,4 lei și s-a majorat cu 9,8%, respectiv (în termeni nominali).

Mărimea medie a **pensiei lunare** la 01.01.2021 a constituit 2104,5 lei și s-a majorat cu 10,7% față de aceeași dată a anului 2020 în termeni nominali.

Rata șomajului (ponderea șomerilor BIM în forța de muncă) la nivel de țară în trimestrul III 2020 a înregistrat valoarea de 3,4%. Numărul **șomerilor** înregistrați la oficiile forței de muncă în anul 2020 a constituit 50,2 mii persoane și s-a majorat de circa 1,6 ori față de anul 2019.

Mărimea minimului de existență în semestrul I 2020, a constituit în medie pe lună pentru o persoană 2082,7 lei, în creștere față de semestrul I 2019 cu 2,7% (în termeni nominali).

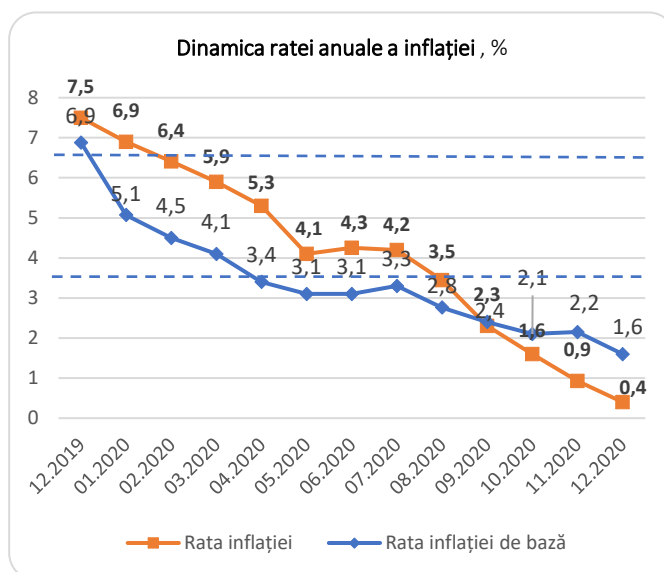
1. Cadrul macroeconomic

1.1. Inflația

Rata inflației anuale (decembrie 2020 față de decembrie 2019) s-a situat sub limita intervalului de variație al țintei inflației stabilite de BNM (5% +/- 1,5%), constituind **0,4%**.

Rata inflației de bază a fost **1,6%**, cu 5,3 p.p. mai mică decât nivelul ratei inflației de bază în luna respectivă a anului 2019.

Rata inflației medie anuală a constituit **3,8%**, fiind cu **1 p.p.** mai mică comparativ cu cea înregistrată în anul 2019.

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii de influență asupra ratei inflației

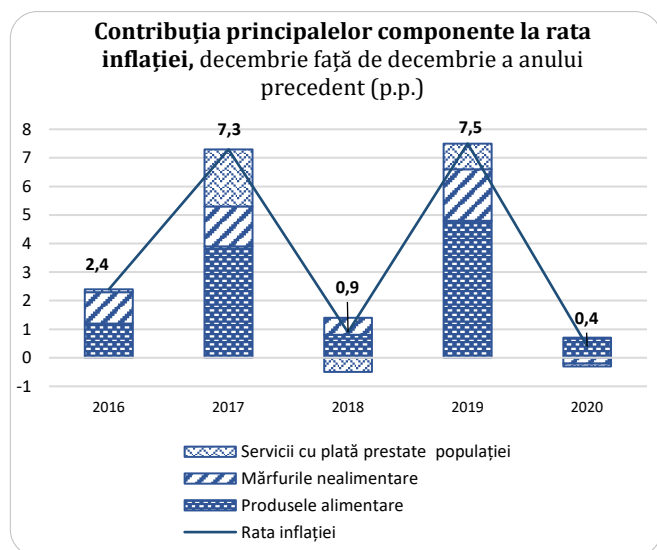
- ↑ diminuarea ofertei la unele produse agricole ca impact al secetei;
- ↑ majorarea tarifelor la călătoriile în transportul interurban;
- ↓ micșorarea prețurilor internaționale la resursele energetice;
- ↓ reducerea cererii interne ca urmare a măsurilor restrictive adoptate pentru oprirea răspândirii pandemiei COVID-19;
- ↓ aprecierea monedei naționale în aprilie-septembrie 2020, care a micșorat prețurile produselor și mărfurilor importate;
- ↓ anularea prețurilor minime pentru țigările comercializate în R. Moldova în Legea bugetului pentru anul 2020;
- ↓ micșorarea tarifului la energia electrică pentru consumatorii finali începând cu 07.08.2020;
- ↓ micșorarea tarifului la gazele naturale începând cu 03.11.2020.

Inflația a fost determinată, în general, de creșterea prețurilor la produsele alimentare.

Produsele alimentare: +0,7 puncte procentuale (p.p.) din creșterea IPC general (inclusiv 0,3 p.p. revin produselor de morărit și de panificație; 0,2 p.p. – laptei și produselor lactate; câte 0,1 p.p. – fructelor și uleiului vegetal; câte -0,1 p.p. – legumelor și cărnii, preparatelor și conservelor din carne; -0,3 p.p. - cartofilor).

Mărfurile nealimentare: -0,2 p. p. (inclusiv -0,5 p. p. revin combustibililor, 0,2 p.p. - autoturismelor).

Tarifelor la servicii: -0,1 p.p. (inclusiv +0,2 p.p. revin tarifelor pentru transportul de pasageri, câte -0,3 p. p. - tarifelor pentru energia electrică și pentru gaze

Sursă: Biroul Național de Statistică

naturale în rețea, -0,1 p.p. – costului serviciilor de telecomunicații).

1.2. Cursul de schimb și piața valutară

De la începutul anului 2020 moneda națională a marcat o depreciere neesențială de 0,03% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,21 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2020 pînă la 17,21 lei la 31.12.2020). Față de Euro leul moldovenesc s-a depreciat cu 9,7%.

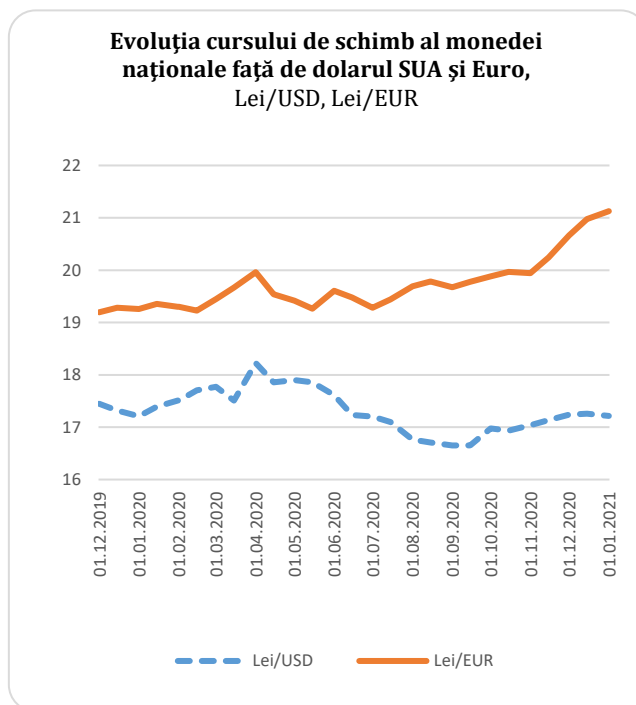
Factorii de influență asupra cursului de schimb

- ↑ intervențiile Băncii Naționale a Moldovei pe piața valutară internă sub formă de vânzări de valută în perioada martie-aprilie;
- ↑ oferta de valută mai mare decât cererea pe piața valutară internă în mai-octombrie;
- ↕ fluctuațiile dolarului SUA pe piețele valutare internaționale (a influențat cursul leului față de euro și alte valute);
- ↓ cererea de valută mai mare decât oferta pe piața valutară internă în ianuarie-aprilie;
- ↓ diminuarea exporturilor;
- ↓ intervențiile Băncii Naționale a Moldovei pe piața valutară internă sub formă de cumpărări de valută în perioada mai-octombrie

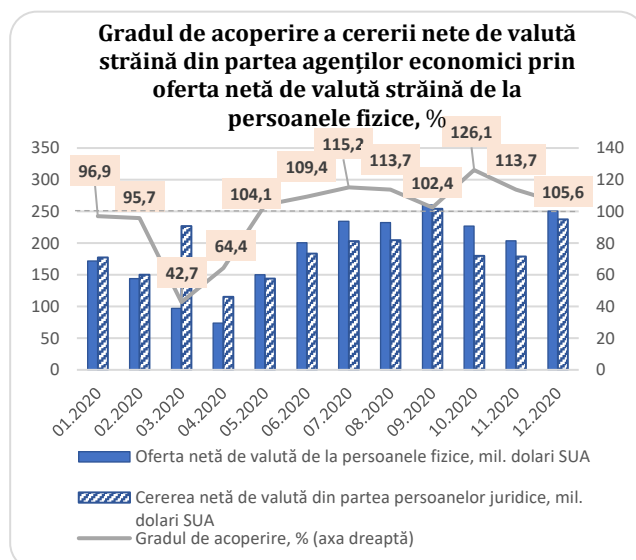
În anul 2020, cererea netă de valută din partea agenților economici a fost acoperită prin oferta netă de valută de la persoanele fizice în proporție de 99,6%.

- ↑ **Oferta netă** de la persoanele fizice a constituit 2244,8 mil. dolari și s-a majorat cu 8,7%.
- ↑ **Cererea netă** de valută din partea persoanelor juridice a constituit 2254,5 mil. dolari s-a majorat cu 2,6%.

Totodată, în ultimele 8 luni oferta de valută a fost mai mare decât cererea. Pentru a echilibra cererea și oferta de valută pe piață în această perioadă, BNM a intervenit prin cumpărări de valută în sumă de 292,4 mil. dolari.

Sursă: Banca Națională a Moldovei

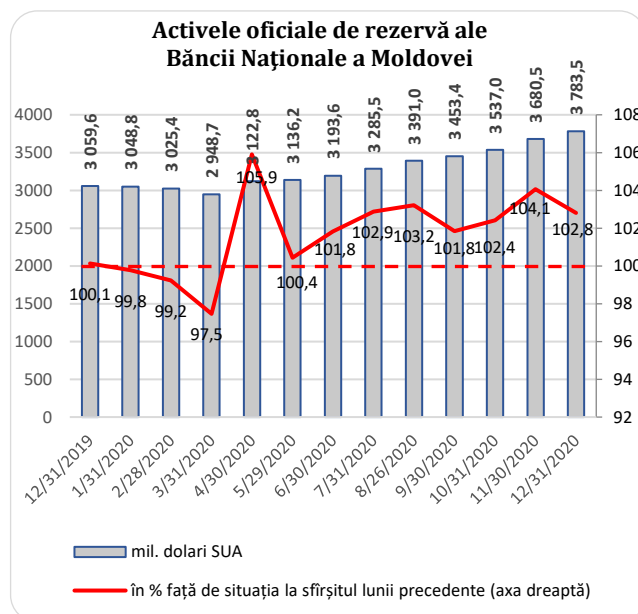

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Stocul activelor valutare de rezervă ale BNM la 31.12.2020 a atins un record istoric de 3783,5 mil. dolari, majorându-se cu 23,7% comparativ cu nivelul înregistrat la 31.12.2019.

Factorii principali de modificare a stocului activelor valutare de rezervă:

- ↓ intervențiile pe piața valutară internă sub formă de vânzări de valută în perioada martie-aprilie
- ↓ plățile aferente serviciului datoriei publice externe a Republicii Moldova
- ↑ înregistrarea creditelor de la Fondul Monetar Internațional
- ↑ intrările nete aferente rezervelor obligatorii în valută ale băncilor licențiate
- ↑ intervențiile pe piața valutară internă sub formă de cumpărări de valută în perioada mai-octombrie

Sursă: Banca Națională a Moldovei

1.3 Indicatorii monetari

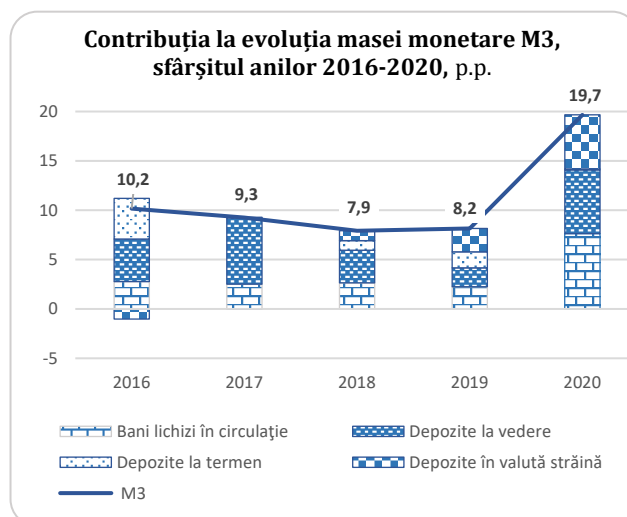
Masa monetară M3 la sfârșitul anului 2020 a constituit 107,6 mild. lei și s-a majorat cu 19,7% comparativ cu situația similară din anul 2019.

Contribuțiile la creșterea agregatului monetar M3:

- Bani lichizi în circulație: +7,6 p.p.
- Depozite la vedere: +6,5 p.p.
- Depozite la termen: +0,1 p.p.
- Depozite în valută străină: +5,5 p.p

Modificarea față de 31.12.2019:

- Bani în circulație: +29,9%
- Depozite la vedere: +29,5%
- Depozite la termen: +0,4%
- Depozite în valută străină: +18,4%

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Soldul depozitelor la sfârșitul anului 2020 s-a majorat cu 16,1%, atingând un volum de 77,8 mild. lei.

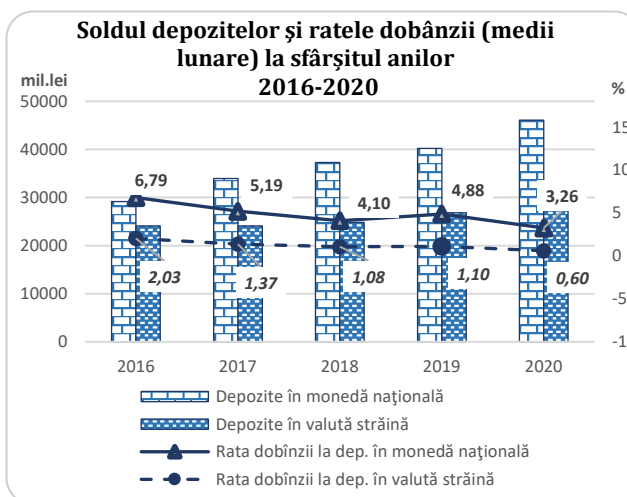
Soldul depozitelor în monedă națională:

(59,2% din volumul total)

- ↑ Creștere cu 14,7% față de decembrie 2019

Soldul depozitelor în valută străină:

- ↑ Creștere cu 18,4% față de decembrie 2019

Sursă: Banca Națională a Moldovei

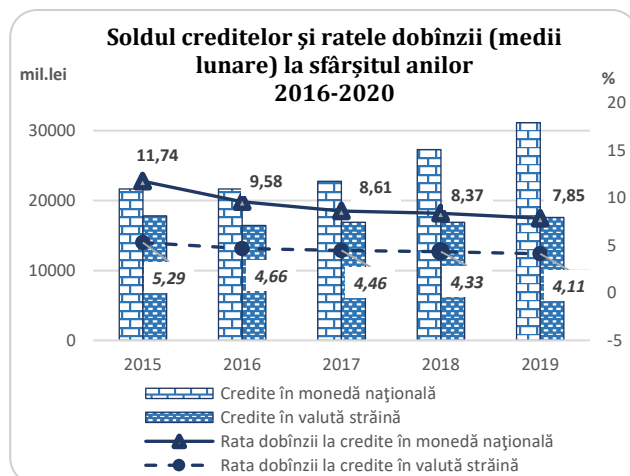
Soldul creditelor în economie a marcat o creștere cu 10,3% față de nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2019, constituind 48,7 mild. lei.

Soldul creditelor în monedă națională:

↑ Creștere cu 14,1% față de decembrie 2019

Soldul creditelor în valută străină:

↑ creștere cu 4,1% față de decembrie 2019

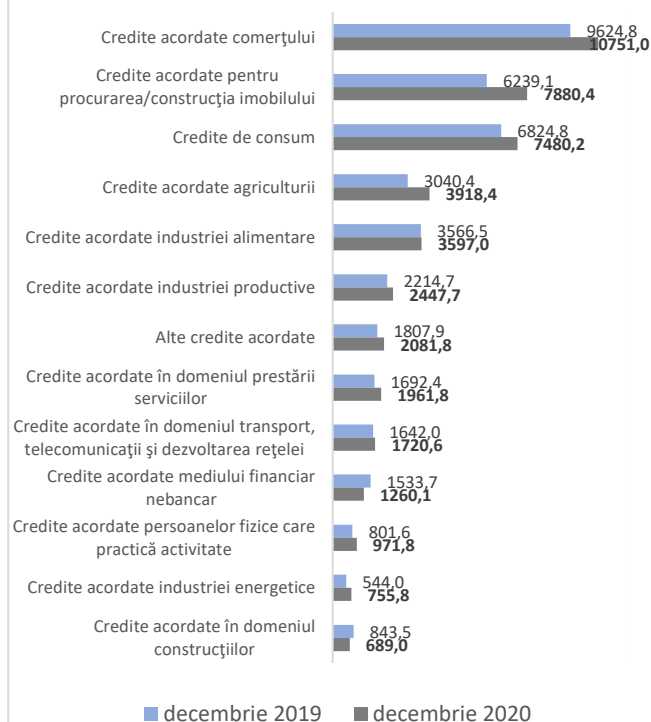
Sursă: Banca Națională a Moldovei

În portofoliul de credite acordate cea mai mare pondere – 23,6% revine creditelor direcționate în sectorul comerț, apoi 17,3% – pentru procurarea/construcția imobilului, 16,4% – spre consum, 8,6% - agriculturii, 7,9% - industriei alimentare etc.

Cea mai intensă creștere a fost înregistrată la creditele acordate agriculturii, volumul cărora s-a majorat față de decembrie 2019 cu 28,9%, fapt care se explică prin implementare a Programului de subvenționare a dobânzilor la creditele bancare contractate în perioada 01.05.2020 – 31.12.2020 în cadrul măsurilor bugetar-fiscale pentru susținerea sectorului agricol afectat de calamitățile naturale.

Gradul de acoperire a creditelor prin depozite a fost la nivel de 159,6%. Aceasta indică faptul că există resurse pentru intensificarea creditării, iar băncile comerciale au lichiditatea necesară pentru finanțarea economiei.

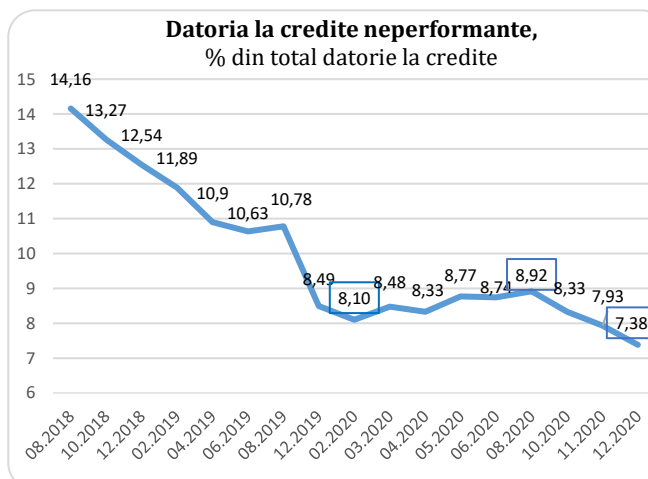
Portofoliul de credite pe sectorul bancar al Republicii Moldova la sfârșitul anilor 2019 - 2020, mil. lei

Sursă: Banca Națională a Moldovei

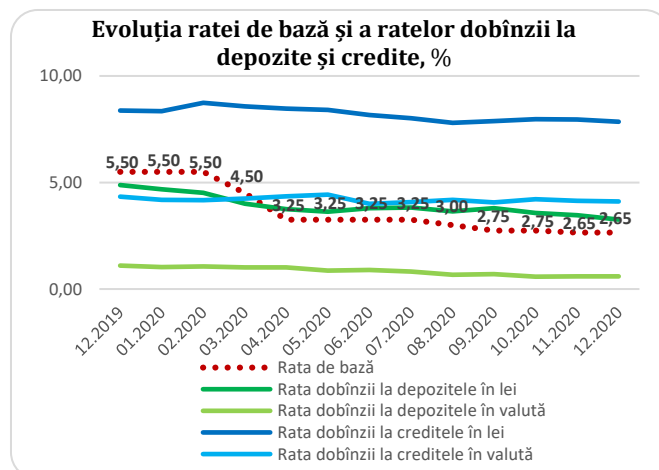
Soldul datoriei la **credite neperformante** ca pondere în soldul total al datoriei la credite după 2 ani de evoluție ascendentă, înregistrează o tendință de diminuare de la 18,5% în luna noiembrie 2017 (când a fost atins nivelul maxim) până la 8,1% în luna februarie 2020. Diminuarea ponderii creditelor neperformante s-a datorat faptului că băncile au aplicat unele proceduri noi (separarea activelor „bune” de cele „rele” etc.), care au condus la reducerea stocului acestora.

Accentuarea riscului de neachitare a obligațiilor creditare în rezultatul declarării situației de urgență a determinat majorarea soldului creditelor neperformante pînă la 8,9% în luna august. În luna decembrie acest sold s-a diminuat pînă la 7,4%.

Sursă: Banca Națională a Moldovei

În scopul atenuării impactului efectelor generate de pandemia COVID-19 pentru perioada de urgență, BNM a întreprins unele măsuri de relaxare a politicii monetare. Astfel, la data de 06.11.2020 a fost **diminuată rata de bază de la 2,75% până la 2,65%**. Concomitent, a fost majorată norma rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în valută liber convertibilă până la 30%.

Sursă: Banca Națională a Moldovei

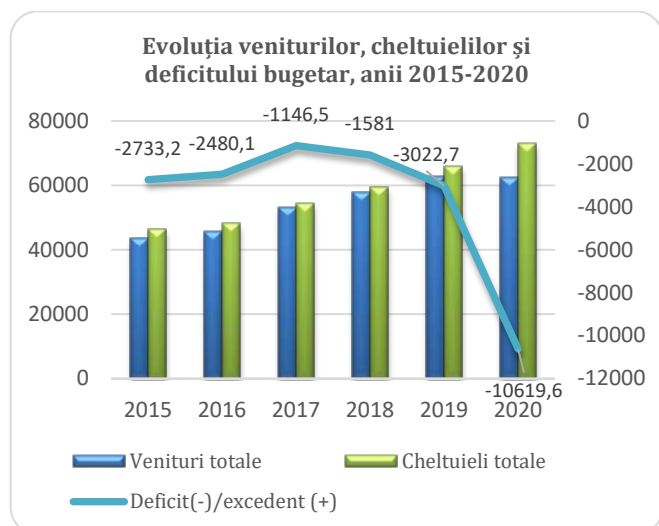
2. Finanțe publice

2.1 Bugetul public național

Datele agregate ale indicatorilor bugetului public național indică o diminuare a *veniturilor* de 0,5% în anul 2020. Totuși, rezultatul final s-a îmbunătățit din contul creșterii cu circa 13% a veniturilor în luna decembrie.

Concomitent, *cheltuielile*, care au depășit veniturile cu circa 10,6 mild. lei, s-au majorat cu 11,1%. Deficitul bugetar soldat a atins un nou maxim istoric.

! Deficitul bugetar este de circa 3 ori mai mare decât deficitul înregistrat în aceeași perioadă a anului 2009 (-3,8 mild. lei), când economia națională a fost afectată de criza economico-financiară globală.

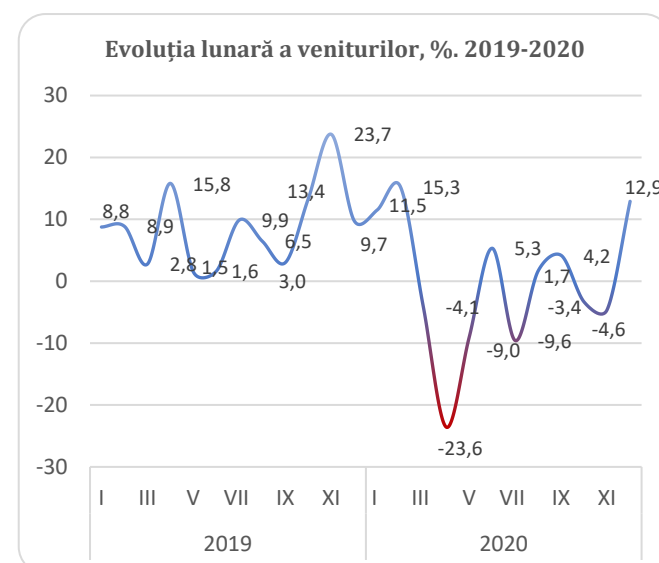

Sursă: Ministerul Finanțelor

Măsurile restrictive impuse în contextul răspândirii COVID-19 au determinat înrăutățirea situațiilor financiare ale companiilor din majoritatea sectoarelor economice și, respectiv, aceasta s-a transpus în contribuții la buget considerabil mai mici decât în perioade cu activitate normală.

Totodată, cu excepția lunii decembrie, pandemia a redus simțitor cererea internă, care a influențat evoluția importurilor și a comerțului intern.

Astfel, veniturile publice au intrat subit pe o traiectorie descendentă încă din luna martie (-4,1%) și în perioada martie-mai (atunci când activitatea economică a fost restrânsă din cauza măsurilor impuse) acestea au fost în diminuare cu 25%.

Sursă: Ministerul Finanțelor

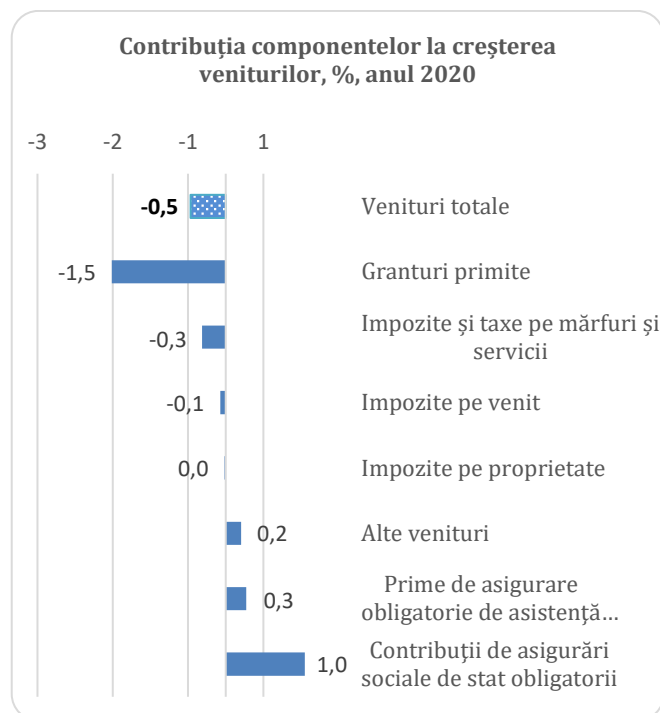
Factorii de influență asupra veniturilor bugetare:

↓ Influență negativă:

- Intrări de granturi în volum semnificativ mai mic (cu circa 60% mai puțin).
- Restrângerea activității economice în majoritatea sectoarelor ca impact al restricțiilor impuse în contextul pandemiei.
- Diminuarea importurilor (TVA la mărfurile importate): diminuarea volumului fizic și diminuarea prețurilor externe.

↑ Influență pozitivă:

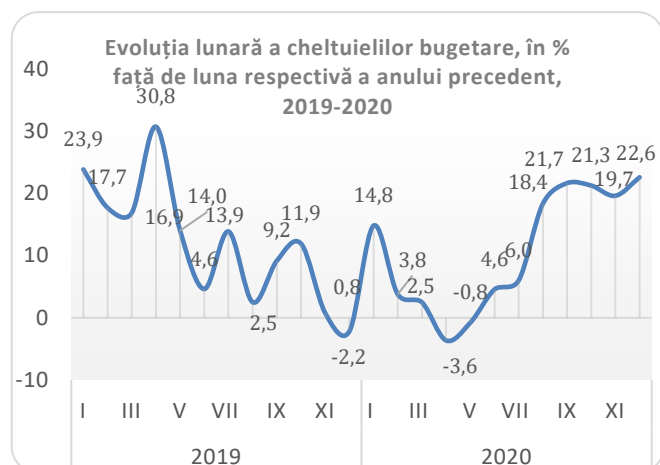
- Majorarea încasărilor din contul impozitelor salariale în rezultatul sporirii valorii câștigului salarial mediu lunar în economie (în 9 luni acesta a înregistrat creștere cu 9% în termeni nominali).
- Majorarea de circa 3 ori a încasărilor din dividende primite de la cota parte a proprietății publice în societățile pe acțiuni și defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat

Sursă: Ministerul Finanțelor

Cheltuielile bugetare, de asemenea, au o dinamică lunară foarte volatilă.

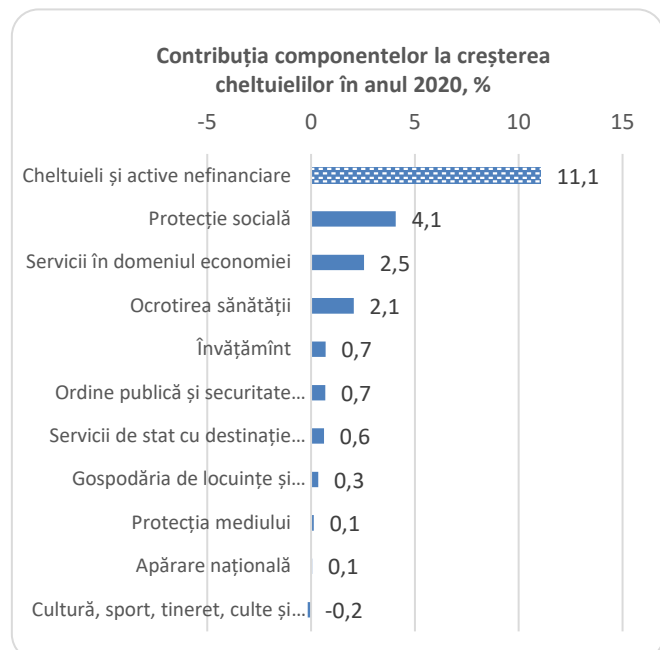
Măsurile de contracarare a pandemiei generează costuri mari, astfel încât în anul 2020 cheltuielile bugetare au înregistrat o creștere de 11,1%. Cea mai mare povară asupra cheltuielilor bugetare a venit din contul prestațiilor sociale și a subvențiilor acordate de Guvern în contextul pandemiei.

Sursă: Ministerul Finanțelor

Cheltuielile de prestații sociale și ocrotirea sănătății au avut cea mai mare contribuție la majorarea cheltuielilor totale, din următoarele motive:

- majorarea cheltuielilor privind ajutorul de șomaj: în anul 2020 numărul beneficiarilor de ajutor de șomaj s-a majorat de circa 2,4 ori;
- cheltuielile privind plata indemnizațiilor unice de 16 mii lei cadrelor medicale ca efect al pandemiei;
- cheltuielile în creștere suportate în contextul impactului negativ al pandemiei asupra sănătății populației.

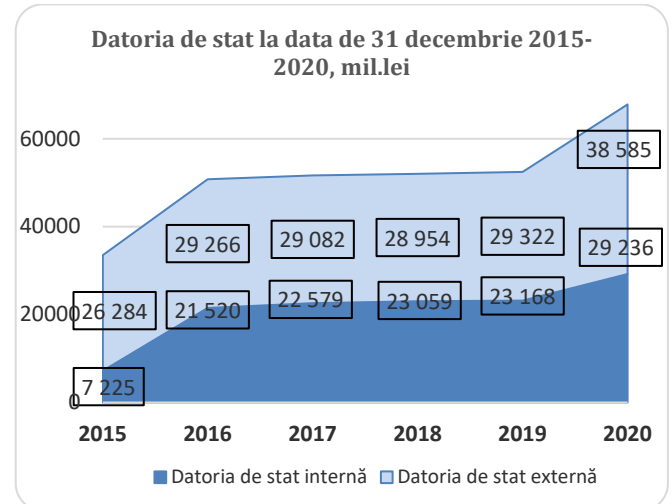

Sursă: Ministerul Finanțelor

2.2. Datoria de stat

Criza pandemică a generat costuri mari și, pentru acoperirea cheltuielilor bugetare, Guvernul a apelat la împrumuturi interne și externe, fapt ce a majorat nivelul de îndatorare a țării.

Conform datelor de la sfârșitul lunii decembrie 2020, **datoria de stat administrată de Guvern a atins nivelul de 67,8 mild. lei**. Datoria internă, care deține ponderea 43,1% în valoarea totală a datoriei de stat, a însumat 29,2 mild. lei și a crescut cu 26,2% față de aceeași situație din anul precedent. Datoria de stat externă, având o pondere de 56,9% în total, a însumat 38,6 mild. lei și s-a majorat cu 31,6%.

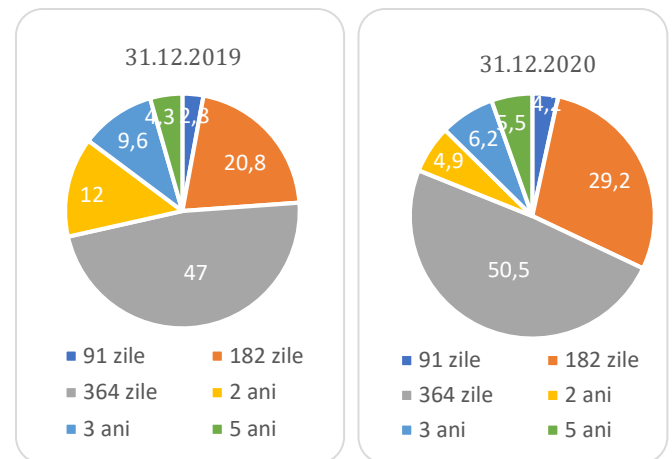
Sursă: Ministerul Finanțelor

Datoria de stat internă s-a majorat din contul emisiunii mai mari a valorilor mobiliare de stat (VMS) pe piața primară.

S-a accentuat interesul investitorilor față de VMS emise pe 182 zile, ponderea cărora s-a majorat de la 20,8% la 29,2% și 364 zile (de la 47% la 50,5%). Totodată, s-a diminuat ponderea VMS emise pe 2 ani de la 12% la 4,9%, emise pe 3 ani – de la 9,6% la 6,2%.

- ⇒ Rata medie a dobânzii la VMS a scăzut de la 6,39% până la 5,02%.
- ⇒ Investitorii din sectorul bancar domină piața VMS, cu 82,4%.

Structura VMS pe maturități, %

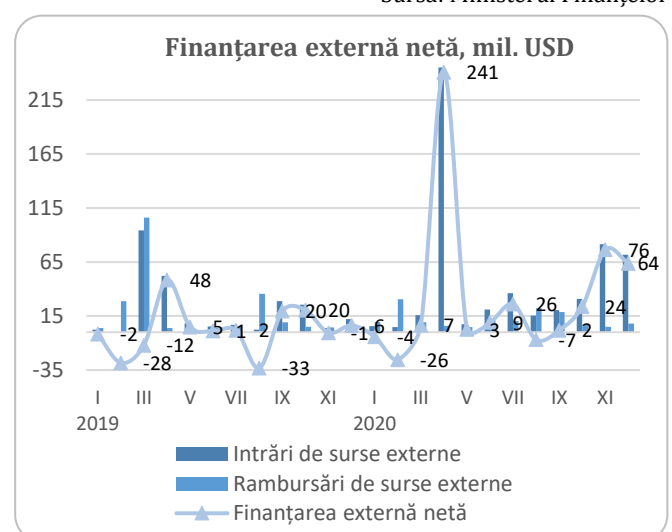

Sursă: Ministerul Finanțelor

Datoria de stat externă administrată de Guvern a însumat 2241,4 mil. dolari și a înregistrat creștere de 31,5%.

Factorul principal al majorării nivelului de îndatorare a țării sunt intrările de surse externe de finanțare, întru atenuarea efectelor negative ale crizei generate de Covid-19.

Astfel, în lunile aprilie-decembrie 2020 finanțarea externă netă a atins 437,1 mil. dolari: surse externe de finanțare au intrat în valoare de circa 531,2 mil. dolari și au fost rambursate – 94,2 mil. dolari.

Sursă: Ministerul Finanțelor

3. Sectorul real

3.1. Industria

Sectorul industrial rămâne pe un trend negativ. Cumulativ, în ianuarie-noiembrie descreșterea sectorului industrial a constituit 5,9%. Industria prelucrătoare rămâne în declin, celelalte sub-ramuri înregistrând evoluții pozitive:

- ↓ Industria prelucrătoare: -7,2%.
- ↑ Industria extractivă: +7,9%.
- ↑ Producția și furnizarea de energie: +0,7%.

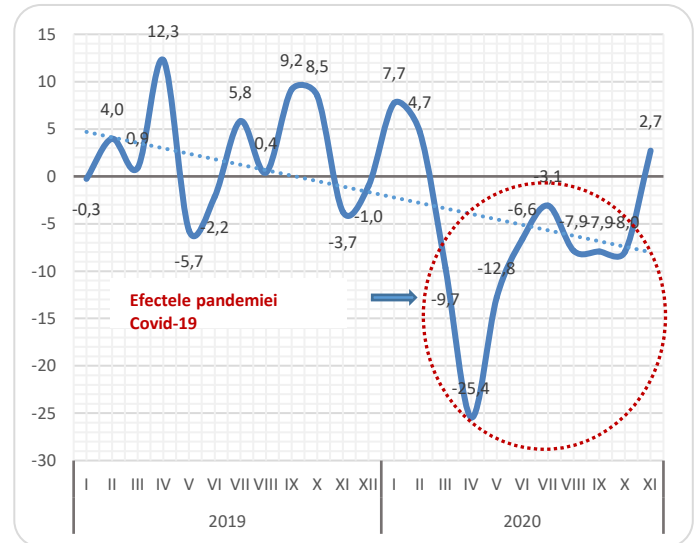
Criza pandemică, concomitent cu seceta din anul 2020, au afectat în special ramurile exportatoare și industria alimentară:

- fabricarea de piese pentru autovehicule și motoare (-35,3%);
- fabricarea de fire și cabluri, dispozitive de conexiune pentru acestea (-42,4%);
- prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor (-36,2%);
- fabricarea altor produse alimentare (inclusiv zahărul) (-28,2%);
- fabricarea băuturilor (-7,3%);
- fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (-8,2%);

Totodată, situația creată de pandemia COVID-19 a stimulat cererea pentru produsele chimice, iar unele ramuri au fost stimulate de investițiile anilor precedenți. Principalele ramuri industriale care au înregistrat creșteri sunt:

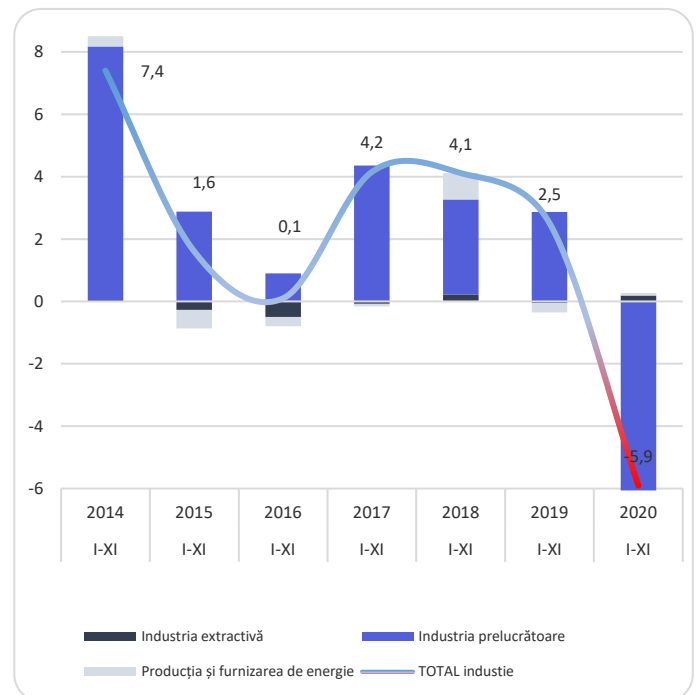
- fabricarea uleiurilor și grăsimilor vegetale și animale (+51,3%).
- fabricarea substanțelor și a produselor chimice (+25,3%);
- Fabricarea sticlei și a produselor din sticlă (+19,1%).

Evoluția lunară a sectorului industrial, %, 2019-2020

Sursă: Biroul Național de Statistică

Evoluția sectorului industrial, ianuarie-noiembrie, 2015-2020, %

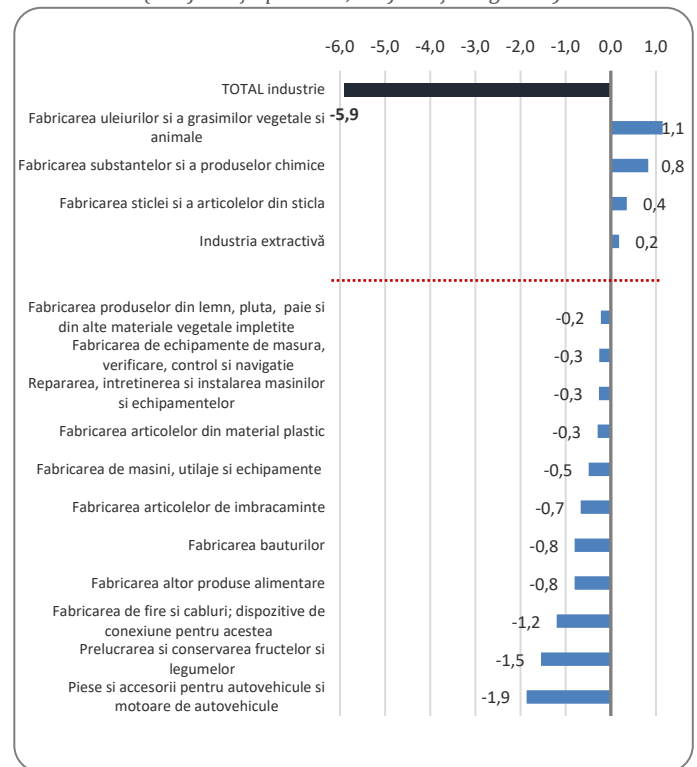
Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii de influență asupra sectorului industrial:

- ↓ Diminuarea cererii externe din partea țărilor partenere ale Republicii Moldova afectate de COVID-19.
- ↓ Restrângerea sau sistarea temporară a activității companiilor din sectorul industrial ca urmare a măsurilor de protecție a sănătății și de prevenire a răspândirii COVID-19.
- ↓ Condițiile climaterice nefavorabile cu repercusiuni asupra industriei alimentare;
- ↑ Diminuarea prețurilor la producția și furnizarea de energie.
- ↑ Cererea internă în creștere față de produsele chimice în perioada crizei pandemice.
- ↑ Creșterea investițiilor în utilaje înregistrată în anul precedent.

Principalele ramuri care au influențat evoluția industriei în ianuarie-noiembrie 2020, p.p.

(+ influență pozitivă; - influență negativă)

Sursă: Biroul Național de Statistică

3.2. Agricultură

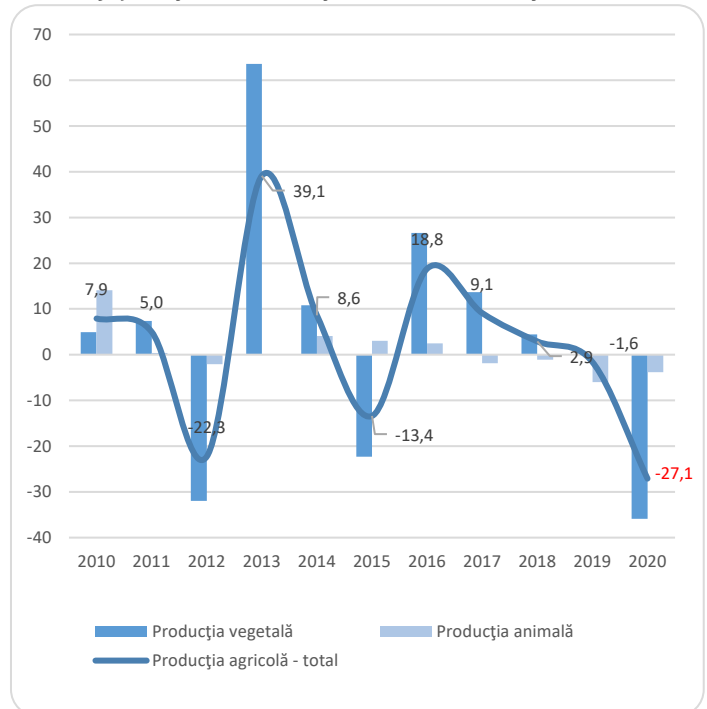
Condițiile climaterice extrem de nefavorabile au determinat scăderea semnificativă a producției agricole. În 2020, producția globală agricolă s-a micșorat cu 27,1%, inclusiv:

- ↓ Producția vegetală a scăzut cu circa 35,9%.
- ↓ Producția animalieră a scăzut cu 3,8%.

Circa 96% din scăderea producției agricole se datorează diminuării producției vegetale. Principalele culturi agricole care au înregistrat descreșteri și au determinat scăderea producției vegetale în anul 2020 au fost:

- porumbul (-63,4%);
- floarea soarelui (-39,9%);
- grâul (-50,5%);
- strugurii (-27,6%);
- legumele (-24,3%), inclusiv castraveții (-46,8), tomatele (-38,7%), morcovii (29,9%);
- fructele (-22,4%), inclusiv merele (-24%), prunele (-22,3%), caisele (-67,5%), piersicii (-16,2%);
- rapița (-39,2%);
- soia (-52,4%);
- orzul (36,7%);
- sfecla de zahăr (-30,2%).

Evoluția producției agricole, 2010-2020, % față de perioada corespunzătoare a anului precedent

Sursă: Biroul Național de Statistică

A fost în creștere doar roada de material săditor pentru livezi, vii, arbuști (de 2,5 ori).

Sectorul zootehnic, de asemenea, a fost în scădere (-3,8%). Cu excepția producției în masă vie a porcinelor, celelalte tipuri de producție ale sectorului zootehnic au fost în diminuare:

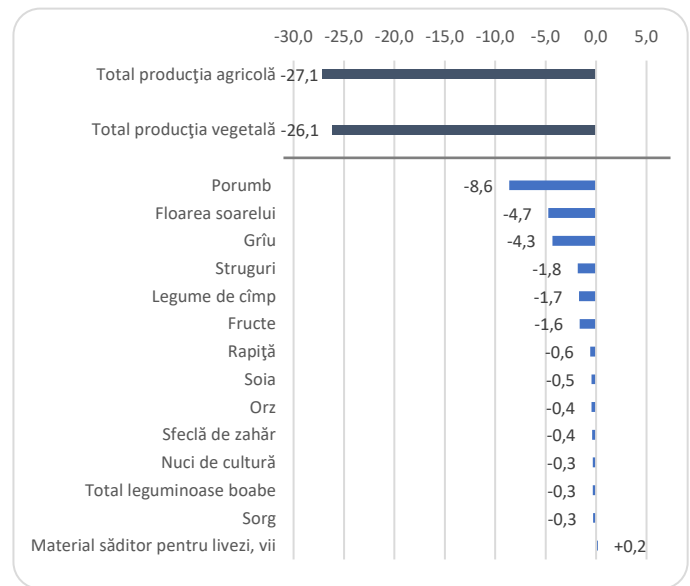
- *producția de lapte* (-12,4%);
- *producția de ouă* (-5,7%);
- *producția în masă vie a bovinelor* (-10,3%);
- *producția în masă vie a păsărilor* (-3,7%);
- *producția în masă vie a porcinelor* (+4,5%).

Factorii de bază care au influențat evoluția sectorului agricol au fost:

- ↓ Condițiile climaterice extrem de nefavorabile: seceta înregistrată în toamna anului 2019 și în anul 2020, înghețurile din lunile martie-aprilie.
- ↓ Micșorarea continuă a efectivului de animale, concentrarea efectivului de vaci în gospodăriile individuale ale populației și subdezvoltarea activităților de antreprenariat în zootehnie.
- ↓ Imposibilitatea certificării calității producției animaliere și respectiv a exportării acesteia în Uniunea Europeană.

Influența principalelor culturi agricole asupra producției globale agricole, 2020, p.p.

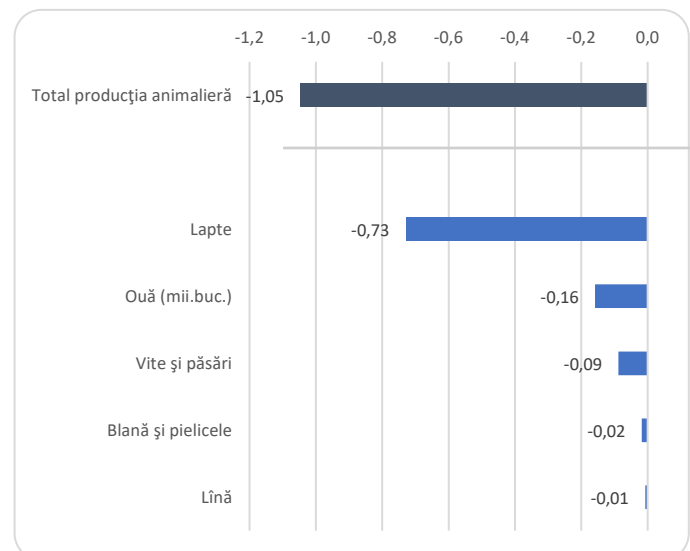
(+ influență pozitivă; - influență negativă)

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele MEI

Influența ramurilor din zootehnie asupra producției globale agricole, 2020 p.p.

(+ influență pozitivă; - influență negativă)

Sursă: Biroul Național de Statistică

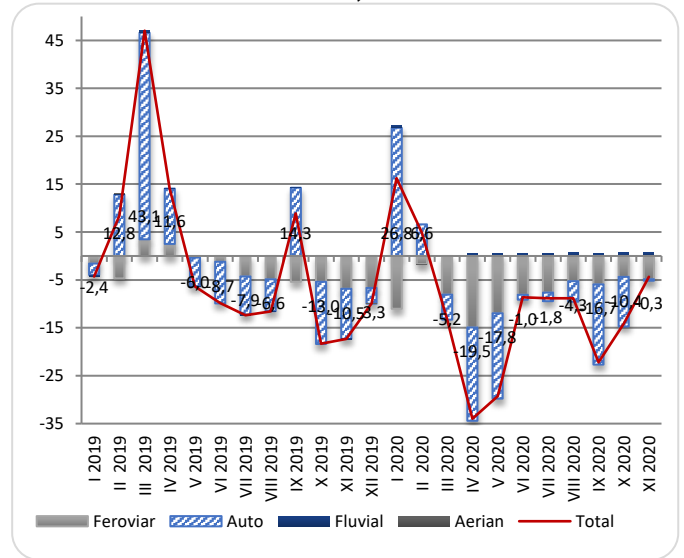
3.3. Transportul

Sectorul transporturilor continuă evoluția negativă.

Volumul mărfurilor transportate a însumat 15,1 mil. tone, diminuându-se cu 13,1% în ianuarie-noiembrie 2020. Doar transportul naval de mărfuri a crescut:

- ↓ transportul rutier: -7,9%
- ↓ transportul feroviar: -33%
- ↓ transportul aerian: -17,8%
- ↑ transportul naval: +70,6%

Evoluția lunară a volumului mărfurilor transportate, 2019-2020, %

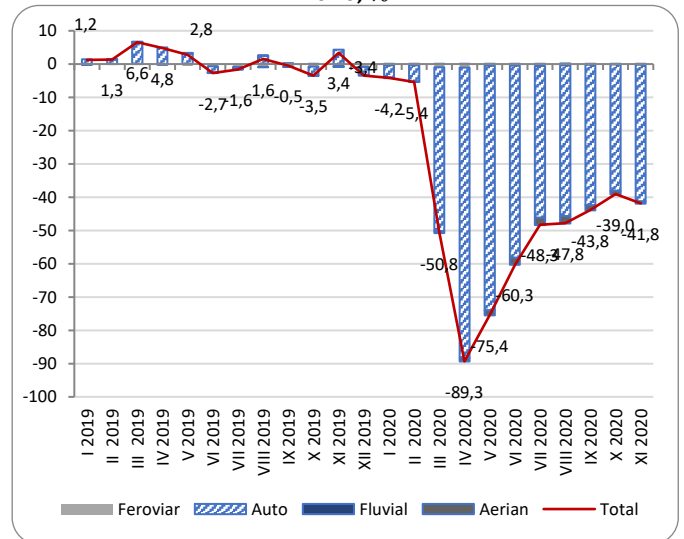

Sursă: Biroul Național de Statistică

Numărul pasagerilor transportați a scăzut în ianuarie-noiembrie 2020 cu 46,7%, fiind transportați în total circa 50,4 mil. pasageri. Cu excepția transportului fluvial, în diminuare a fost numărul de pasageri transportați pe toate căile de transport:

- ↓ pe cale rutieră: -46,4%
- ↓ pe cale feroviară: -40%
- ↓ pe cale aeriană: -76,3%
- ↑ pe cale navală: +53,4%

Evoluția lunară a numărului de pasageri transportați, 2019-2020, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii de bază care au determinat evoluțiile în sectorul transporturilor în ianuarie-noiembrie 2020:

- ↓ Restricțiile de călătorie adoptate la nivel național și internațional, ca măsuri de protecție împotriva efectelor pandemiei COVID-19.
- ↓ Diminuarea volumului de mărfuri comercializate pe piețele externe, din cauza scăderii cererii în țările afectate de COVID-19.
- ↓ Evoluțiile negative înregistrate în unele sectoare ale economiei naționale (agricultură, industrie).
- ↓ Performanța scăzută a transportului feroviar.
- ↓ Performanța scăzută a serviciilor de transport public.
- ↑ Condițiile de călătorie impuse în regiunea transnistreană în contextul pandemiei (a favorizat transportul naval).

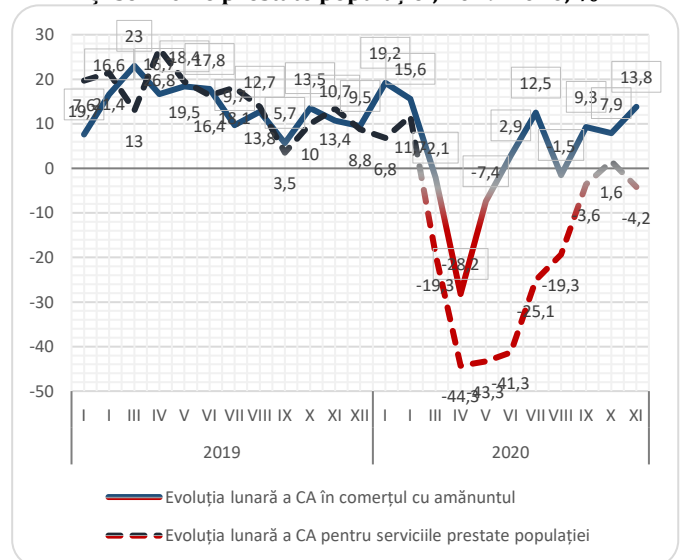
3.4. Comerț intern

În ianuarie-noiembrie 2020, comerțul intern de bunuri cu amănuntul a fost în creștere, iar serviciile prestate populației rămân în scădere:

- ↑ **comerțul intern de bunuri cu amănuntul: +3,1%** (în prețuri comparabile);
- ↓ **serviciile prestate populației: -17,7%** (în prețuri comparabile).

Cifra de afaceri în ianuarie-noiembrie 2020 a însumat circa 55 mild. lei în comerțul cu amănuntul și circa 16,6 mild. lei în serviciile de piață prestate populației.

Evoluția lunară a cifrei de afaceri în comerțul cu amănuntul și serviciile prestate populației, 2019-2020, %

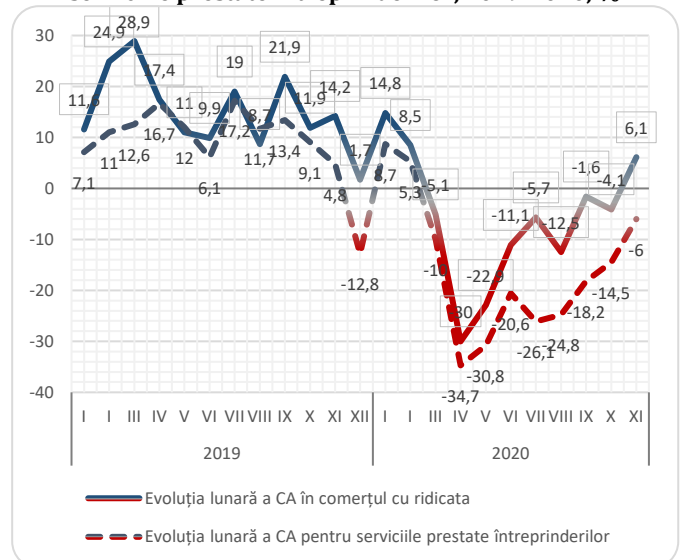
Sursă: Biroul Național de Statistică

Comerțul de bunuri cu ridicata și serviciile prestate întreprinderilor sunt în scădere:

- ↓ **Comerțul de bunuri cu ridicata: -6,5%** (în prețuri curente);
- ↓ **Serviciile prestate întreprinderilor: -16,5%** (în prețuri curente).

Cifra de afaceri în ianuarie-noiembrie 2020 a însumat circa 97,3 mild. lei în comerțul cu ridicata și circa 35,1 mild. lei în serviciile de piață prestate întreprinderilor.

Evoluția lunară a cifrei de afaceri în comerțul cu ridicata și serviciile prestate întreprinderilor, 2019-2020, %

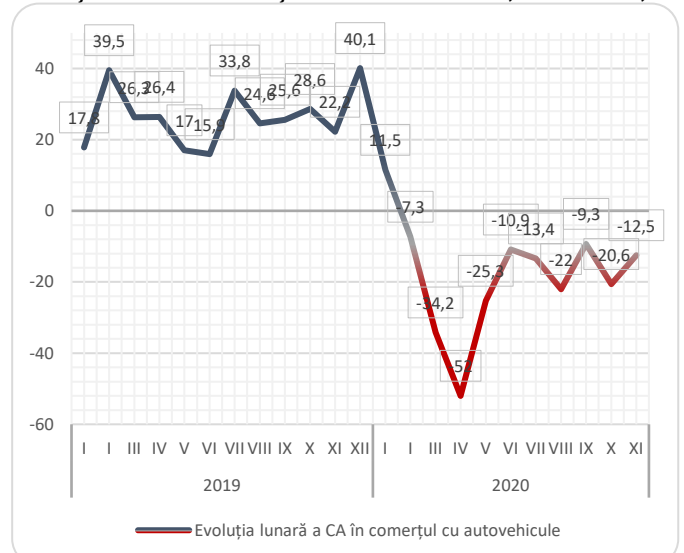
Sursă: Biroul Național de Statistică

Cifra de afaceri în comerț, întreținere și reparație a autovehiculelor și motocicletelor este în diminuare:

- ↓ **-19,7%** (în prețuri curente) în ianuarie-noiembrie 2020;

Cifra de afaceri în comerțul cu autovehicule a însumat în ianuarie-noiembrie 2020 circa 7,4 mild. lei.

Evoluția lunară a comerțului cu autovehicule, 2019-2020, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii de bază de influență a activității comerciale pe piața internă în ianuarie-noiembrie 2020 au fost:

- ↓ Restrângerea sau sistarea temporară a activității unităților comerciale de bunuri și servicii, ca urmare a măsurilor de protecție a sănătății și de prevenire a răspândirii COVID-19.
- ↓ Descreșterea cererii de servicii din partea populației din cauza pericolelor pentru sănătate generate de pandemie, cu excepția serviciilor prestate în domeniul sănătății, serviciilor în tehnologia informației.
- ↑ Creșterea veniturilor salariale și restabilirea treptată a cererii față de bunuri din partea populației.
- ↓ Reducerea activității economice în sectoarele economiei naționale.

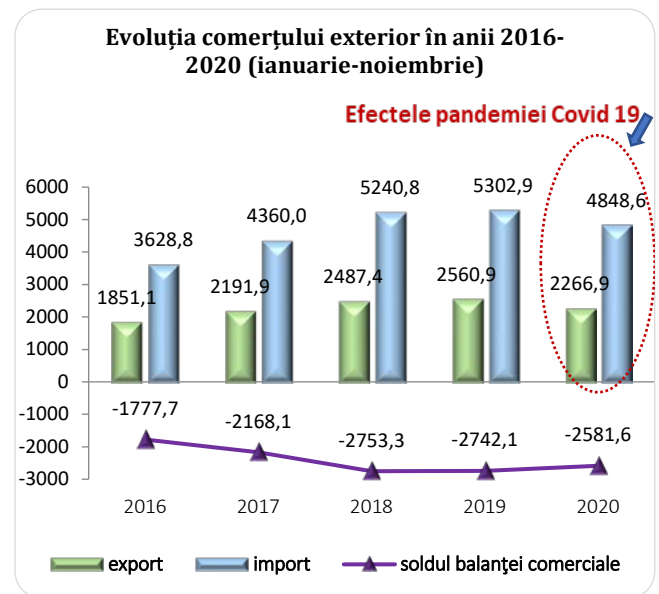
4. Sectorul extern

4.1. Comerț internațional cu bunuri

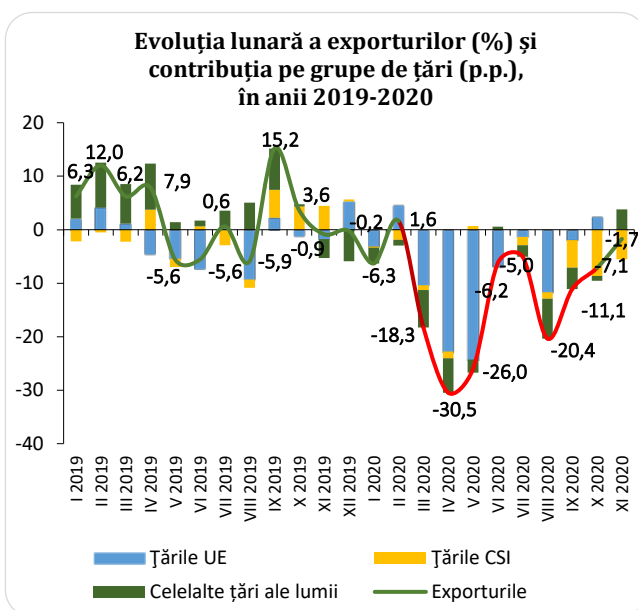
Valoarea totală a comerțului internațional cu bunuri în 11 luni 2020 a fost de 7115,5 mil. dolari, în scădere cu 9,5% față de 11 luni 2019, exportul înregistrând o scădere cu 294 mil. dolari (-11,5%), iar importul o scădere cu 454,3 mil. dolari (-8,6%). În aceste condiții, deficitul balanței comerciale a scăzut cu 7,3%, de la nivelul de -2742,1 mil. dolari (11 luni 2019) la -2581,6 mil. dolari (11 luni 2020).

În luna noiembrie 2020 față de noiembrie 2019:

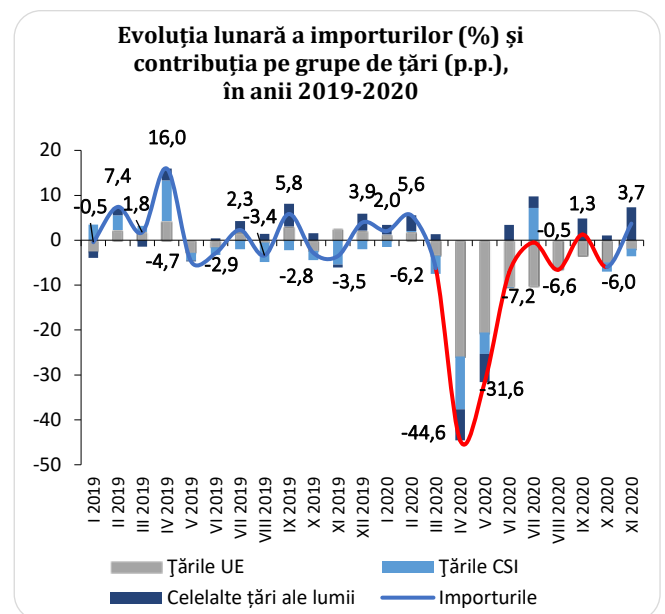
- ↓ ● exporturile – au scăzut cu 1,7%
- ↑ ● importurile – au crescut cu 3,7%

Sursă: Biroul Național de Statistică

Sursă: Biroul Național de Statistică

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii de influență:

- atenuarea treptată a impactului negativ al pandemiei COVID;
- reducerea cererii externe din partea principalilor parteneri comerciali (România, Italia, Germania, Federația Rusă, Turcia etc.);
- diminuarea consumului, ca urmare a reducerii necesarului de materie primă în sectoarele productive ale economiei;
- diminuarea prețurilor externe;
- deficitul de producție agricolă ca rezultat al condițiilor meteorologice nefavorabile din anul 2020.

EXPORT

S-au diminuat exporturile spre toate grupurile de țări:

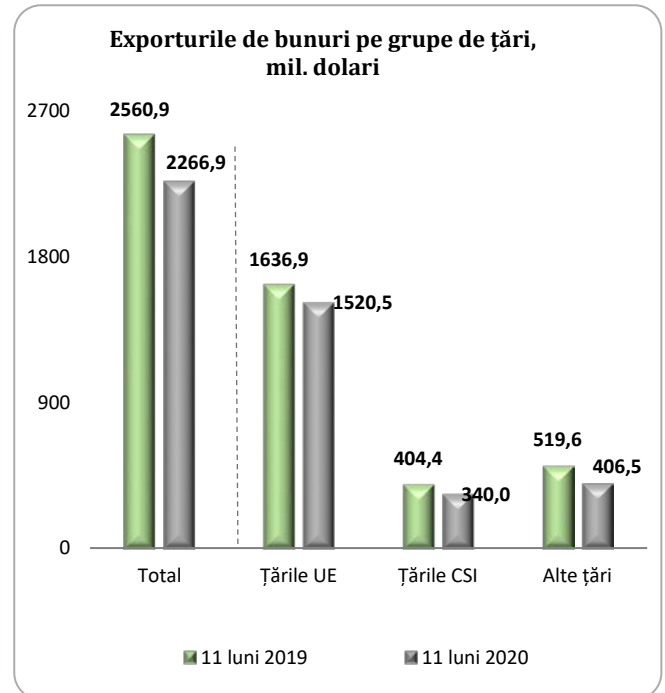
Principala destinație a exporturilor RM rămân **țările Uniunii Europene**, cu o pondere de 67,1% în total export. Livrările de mărfuri către această grupă de state au înregistrat o scădere de 6,9% și au contribuit negativ la dinamica exporturilor cu 4,5 p.p. S-au diminuat exporturile de: *Mașini și aparate, echipamente electrice* – cu 17,5%, *Materiale textile și articole din acestea* – cu 17%, *Produse ale regnului vegetal* cu circa 12,4% etc. Concomitent, s-a majorat exportul de *Grăsimi de origine vegetală sau animală* - cu 40%, *Produse ale industrie alimentare, băuturi, tutun* – cu circa 20% etc.

Țările CSI – pondere de 15,0%, în diminuare cu 15,9%. Au scăzut exporturile de *Produse chimice* – de circa 2,1 ori, *Produse ale industriei alimentare, băuturi, tutun* – cu circa 20%, *Materiale textile* – cu circa 6% etc. Exportul de *Produse ale regnului vegetal*, cu o pondere de circa 36% din exporturi spre CSI, a sporit cu circa 18%.

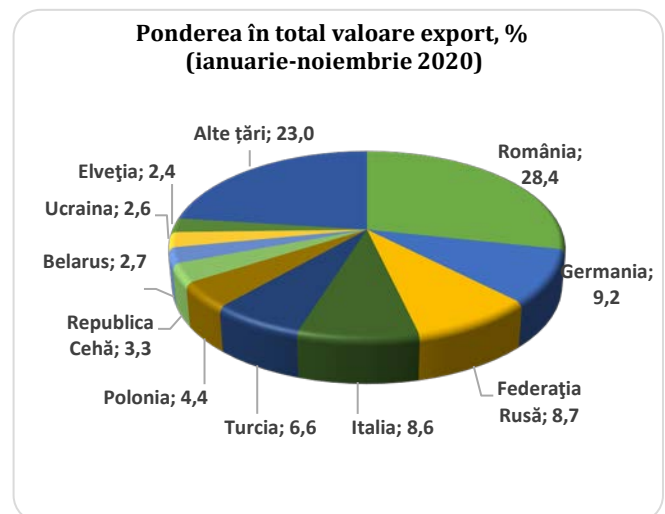
Celelalte țări ale lumii – pondere de 17,9%, s-au diminuat cu 22,4%. S-a diminuat exportul de *Produse ale regnului vegetal* de 1,8 ori, *Produse ale industriei chimice* – cu circa 19%, *Produse ale industriei alimentare, băuturi, tutun* – cu circa 12% etc.

Top 10 țări - principali parteneri comerciali ai RM au absorbit circa 77% din exporturi

România rămâne a fi unul din principalii parteneri comerciali ai RM. Exporturile spre această țară s-au diminuat cu circa 9,6%. Cu o pondere de 28,4% în total exporturi, influența negativă la dinamica exporturilor a constituit 2,7 p.p. Au scăzut livrările spre Italia – cu circa 20%, Turcia – cu circa 9%, Federația Rusă – cu circa 15%, Germania – cu circa 8% etc.

Sursă: Biroul Național de Statistică

Sursă: Biroul Național de Statistică

În același timp, au crescut livrările spre Olanda – de 1,5 ori, Republica Cehă – cu circa 28%, SUA – circa 7% etc.

Exportul pe grupe de mărfuri:

Analiza exporturilor pe grupe de mărfuri pune în evidență faptul că majoritatea principalelor grupe de mărfuri au înregistrat scăderi ale livrărilor pe piața externă.

Astfel, comparativ cu 11 luni 2019 s-au diminuat ponderea grupelor de mărfuri:

- produse alimentare și animale vii (-1,1 p.p.)
- ↓ • mașini și echipamente (-0,6 p.p.)
- produse chimice (-0,4 p.p.)

Grupele de mărfuri, ponderea cărora s-a majorat:

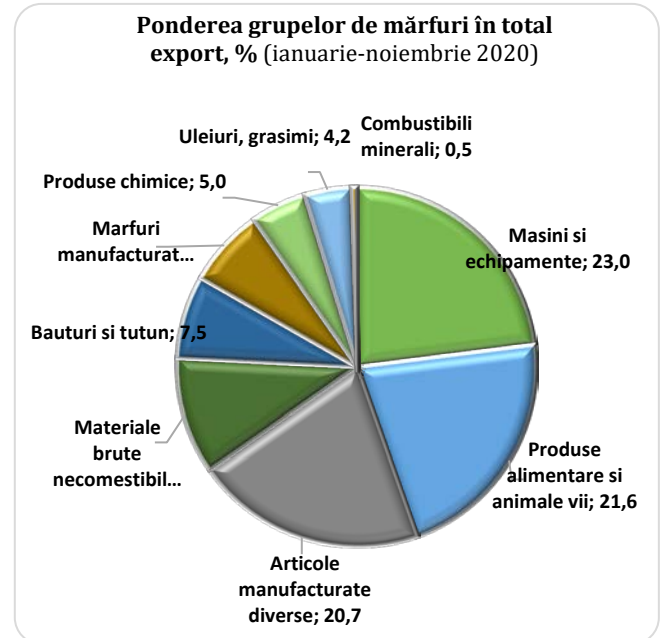
- ↑ • uleiuri, grăsimi (+1,9 p.p.)
- mărfuri manufacturate (+0,7 p.p.)

Grupele de mărfuri care au influențat negativ exporturile:

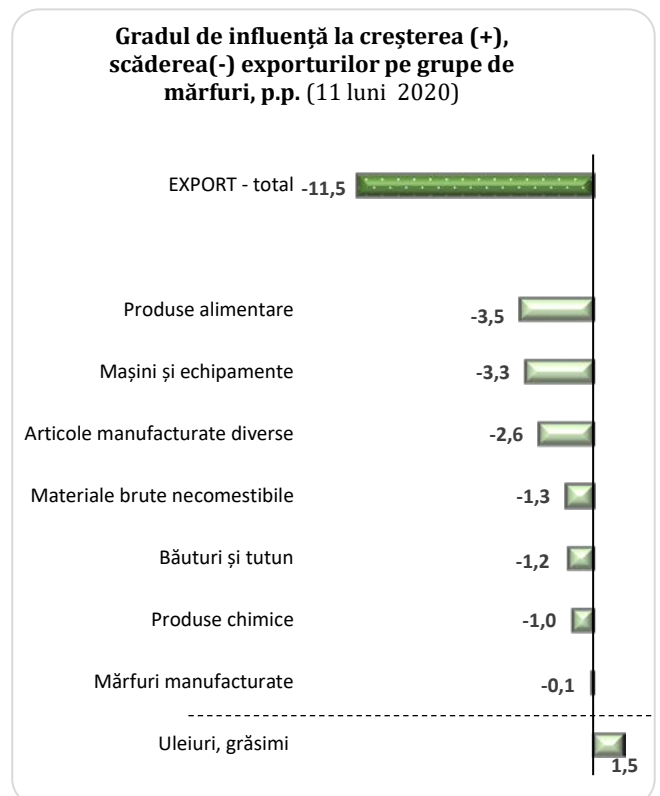
- **Produse alimentare și animale vii** (subgrupul *Cereale și preparate pe bază de cereale* s-a diminuat de 1,8 ori: recolta de cereale a fost compromisă de seceta din anul 2020).
- **mașini și echipamente** (subgrupul: *Mașini și aparate electrice*, au scăzut cu 18,3%, urmare scăderii volumului de producere cu circa 36%, provocată de restricțiile impuse pentru combaterea pandemiei COVID-19)
- **articole manufacturate diverse** (*Îmbrăcăminte și accesorii* – o scădere de 14,8%, cauzată de micșorarea cu circa 8% a volumului de producție fabricată, precum și scăderii cererii externe, urmare restricțiilor legate de pandemia COVID-19; *Mobilă și părțile ei* – cu 6,4%, *Încălțăminte* – cu 6,6%)
- **materiale brute necomestibile** (*Semințe și fructe oleaginoase*, în scădere cu 16,7%, producția fiind afectată de seceta din vara anului 2020).

O singură grupă de mărfuri a contribuit pozitiv la creșterea exporturilor:

- **uleiuri, grăsimi** (inclusiv: *Grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate* au crescut de circa 1,7 ori).

Sursă: Biroul Național de Statistică

Sursă: Biroul Național de Statistică

Exporturile de mărfuri autohtone – 76,9% din total exporturi, în scădere cu 4,4%.

Reexporturile de mărfuri străine – 23,1% din valoarea exporturilor, cu 28,9% mai puțin.

IMPORT

S-au diminuat importurile din toate grupele de țări:

Țările UE – cu o pondere de 45,8% în total import, au înregistrat o scădere de 14,1% și au contribuit negativ la dinamica importurilor cu 4,5 p.p. S-au diminuat importurile de *Produse minerale* - de circa 1,7 ori, *Vehicule, aparate de zbor, instalații plutitoare* – cu 16%, *Metale comune* – cu 15%, *Produse chimice* – cu circa 12%, *Mașini și aparate, echipamente electrice* – cu 7,7% etc. Importul de *Produse ale regnului vegetal* și de *Produse alimentare* s-a majorat cu circa 18% și circa 3%, respectiv.

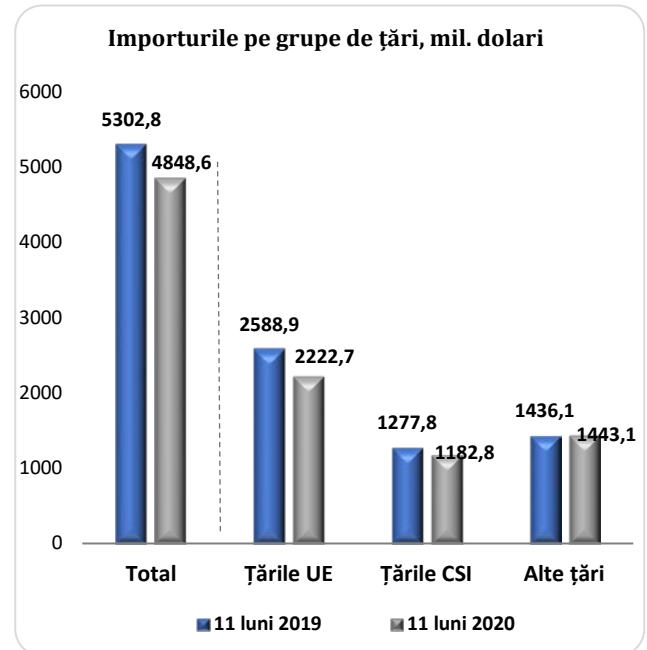
Țările CSI – pondere de 24,4%, în diminuare cu 7,4%. Au scăzut importurile de *Produse minerale* cu 29%, *Metale comune* – cu circa 5,7%, *Produse ale industriei chimice* – cu 13,7%, *Produse ale industriei alimentare; băuturi, tutun* – cu 2,1% etc. Totodată, a crescut importul de *Vehicule, aparate de zbor, instalații plutitoare* de circa 2 ori, *Mașini și echipamente electrice* – cu 2%

Celelalte țări ale lumii – pondere de 29,8%, înregistrând o ușoară creștere de 0,5%. S-a micșorat importul de *Materiale textile* - cu 4,1%, *Vehicule, aparate de zbor, instalații plutitoare* – cu 9,3% etc. Totodată, 58% din grupele de mărfuri au înregistrat creșteri ale valorii importurilor

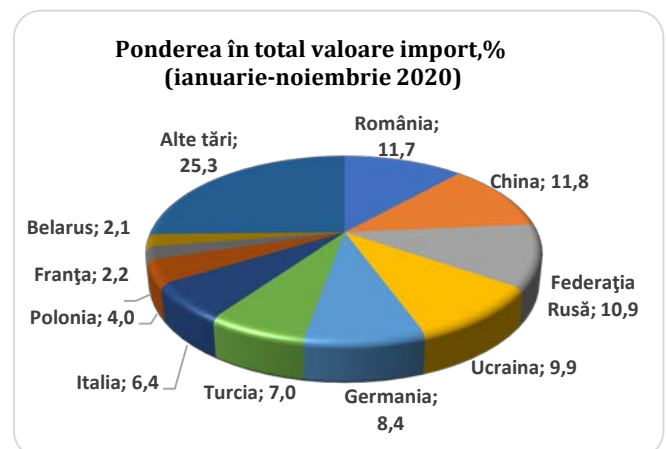
Circa 75% de mărfuri au fost importate din top 10 țări - principali parteneri comerciali ai RM

Practic, din toate țările top 10, importurile au scăzut, excepție livrările din Polonia și China, care au înregistrat o majorare de 7,7% și, respectiv, 5,9%.

Au scăzut importurile din România cu 27,2%, Italia – cu 16,5%, Federația Rusă – cu circa 13,7%, Germania – cu 6,8%, Turcia – cu 4,9% etc.

Sursă: Biroul Național de Statistică

Sursă: Biroul Național de Statistică

Importul pe grupe de mărfuri:

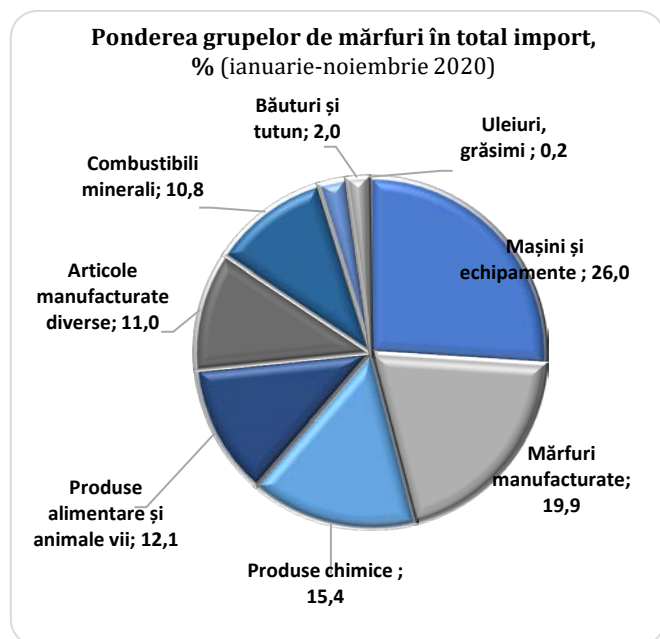
Majoritatea principalelor grupe de mărfuri au înregistrat scăderi ale livrărilor pe piața internă.

Comparativ cu 11 luni 2019 s-a diminuat ponderea grupelor de mărfuri în total import:

- ↓ • combustibili minerali (-4.8 p.p.)
- băuturi și tutun (-0,2 p.p.)

Grupele de mărfuri, ponderea cărora s-a majorat față de 11 luni 2019:

- produse alimentare și animale vii (+1,9 p.p.)
- ↑ • mașini și echipamente (+1.7 p.p.)
- produse chimice (+0,7 p.p.)

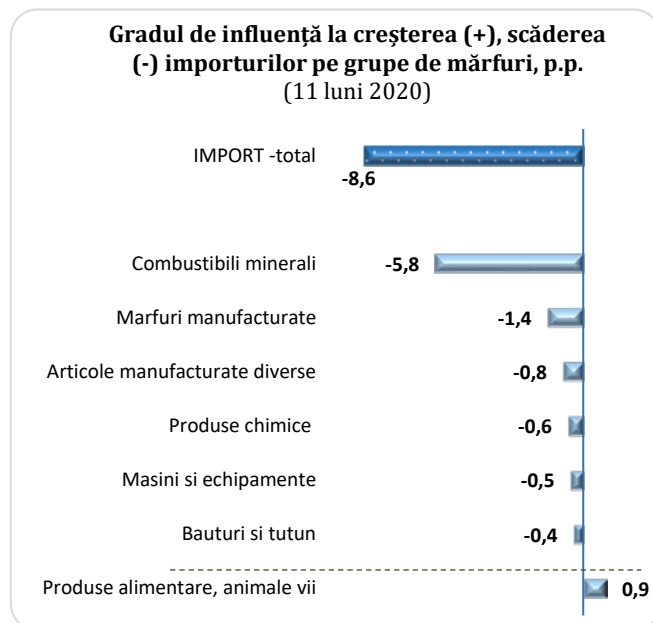
Sursă: Biroul Național de Statistică

Circa 88% din grupele de mărfuri au înregistrat scăderi ale valorii importurilor și, astfel, au influențat negativ dinamica importurilor:

- **combustibili minerali** (subgrupele: *Petrol, produse petroliere*, s-au diminuat cu circa 37%; *Gaz și produse industriale obținute din gaz*, în scădere cu 31%, urmare scăderii volumului fizic precum și prețurilor de import);
- ↓ • **mărfuri manufacturate** (*Fire, țesături, articole textile*, în scădere cu 5,6%, *Metale neferoase*, o diminuare de 30%);
- **mașini și echipamente** (*Mașini și aparate electrice*, în scădere cu 7%, *Vehicule rutiere* – mai puțin cu circa 13%, *Masini și aparate specializate pentru industriile specifice* – sau micșorat cu circa 15%).

O singură grupă de mărfuri **Produse alimentare și animale vii** a contribuit pozitiv la creșterea importurilor, inclusiv:

- *Cereale și preparate pe bază de cereale* – o majorare de circa 23%, necesară pentru completarea rezervelor, *Produse lactate și ouă de păsări* – a crescut cu circa 19%; *Hrană destinată animalelor* – cu circa 23% mai mult (seceta din vară a afectat culturile furagere).
- ↑

Sursă: Biroul Național de Statistică

4.2. Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate de persoanele fizice ale Republicii Moldova

În anul 2020 volumul total al transferurilor bănești din străinătate efectuate prin băncile din Republica Moldova de către persoanele fizice a înregistrat o creștere cu 21,5% comparativ cu anul 2019 și a însumat

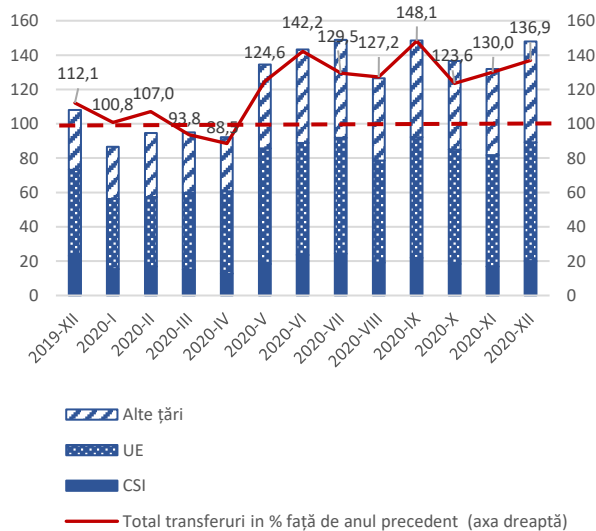
1486,3 mil. dolari SUA. Însă, această creștere are la bază efect statistic, căci a fost condiționată de reducerea posibilităților de a transmite bani prin căile neoficiale din cauza răspândirii pandemiei COVID-19.

Factorii de influență asupra volumului transferurilor de mijloace bănești din străinătate:

- ↓ reducerea atractivității pieței muncii Federației Ruse condiționată de depreciere esențială a rublei rusești față de dolarul SUA, precum și de agravare a situației economice în Rusia;
- ↓↑ extinderea pandemiei COVID-19;
- ↑ necesarul de forță de muncă în Germania;
- ↑ efect statistic: baza de comparație joasă.

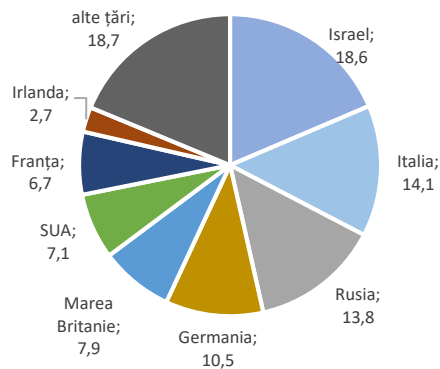
În structura geografică a remitențelor, predomină transferurile din Israel, Italia, Federația Rusă și Germania. Acestor 4 țări le revin circa 56,9% din volumul total al transferurilor.

Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate de persoane fizice prin băncile din Republica Moldova, pe zone geografice (mil. dolari)

Sursă: Banca Națională a Moldovei

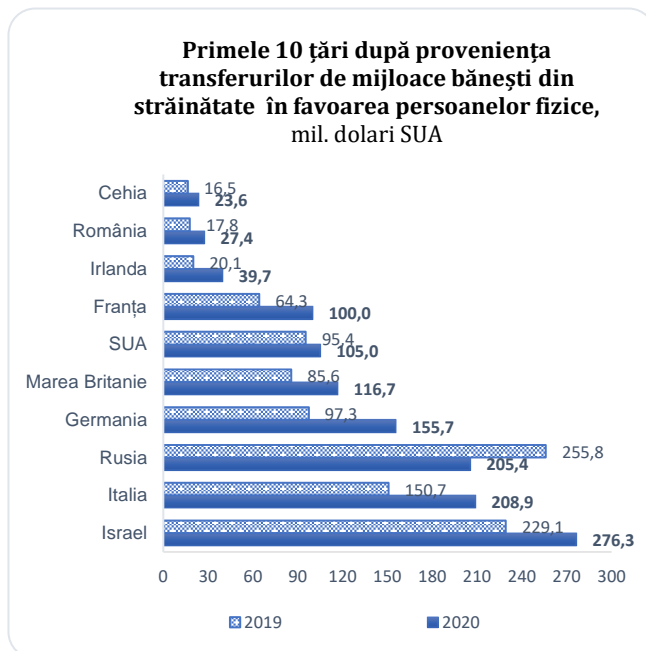
Structura geografică a transferurilor de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice în anul 2020, %

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Totodată, ponderea transferurilor din Federația Rusă continuă să se diminueze, atingând la 13,8%, față de 20,9% în 2019. Transferurile din Federația Rusă s-au micșorat cu 19,7% față de anul 2019. În același timp, transferurile din Germania au crescut de 1,6 ori, din România și Franța – de câte 1,5 ori, Cehia – cu 43,4%, Italia - cu 38,6%, Marea Britanie – cu 36,3% etc.

Această situație se explică, pe de o parte, prin reducerea atractivității pieței muncii Federației Ruse iar, pe de altă parte, prin orientarea muncitorilor spre statele din Uniunea Europeană și Israel, având acces mai liber pe piețele muncii ale acestor țări.

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Secția modelare și prognozare economică

0 22 250 - 632

0 22 250 - 626

0 22 250 - 627